№ 36 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՄԱՐՏԻ 28 1889 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՄԱՐՏԻ 28 № 36

ՏԱՍՆ ԵՒ ԵՕԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլ, կէս տարվանը 6 րուբլ: Առանձին համարները 7 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Մեր հասցէն. Тифлисъ. Редакція «Мшакъ». կամ Tiflis. Rédaction «Mschak».

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (Բացի կիրակի և տօն օրերից):

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

ՆԵՐԿԱՅ 1889 ԹՒԻՆ

„ՄՇԱԿ"

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐ

Հրատարակվում է Թիֆլիսում, նոյն դիրքով և նոյն պրոգրամայով: Մենք ստանում ենք սեփական ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ:

«ՄՇԱԿԻ» տարեկան գինը 10 րուբլի է, վեց ամսվանը 6 րուբլի:

Գրվել «ՄՇԱԿԻՆ» կարելի է ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆԸ (Բարօնսկայա և Բազարնայա փողոցների անկիւնում Թամամշեվի տանը):

Կայսրութեան ուրիշ քաղաքներից «ՄՇԱԿԻՆ» գրվելու համար պէտք է դիմել հետևեալ հասցէով. ТИФЛИСЪ, Редакція газеты «МШАКЪ», իսկ արտասահմանից. Tiflis, Rédaction du journal arménien «MSCHAK».

Խմբագիր-հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ինչպէս ենք ընտրում տեսուչներին.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Առևտրի վիճակը Երևանում. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Անտուանի ճառը. Պատերազմական տուգանք. Արտաքին լուրեր.—ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ.—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ԲՈՐՍԱ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Երևանի նահանգի տնտեսական դրութիւնը.

ԻՆՉՊԷՍ ԵՆՔ ԸՆՏՐՈՒՄ ՏԵՍՈՒՉՆԵՐԻՆ

—

Եւրոպայում հետևեալ կերպով են ընտրում միջնակարգ դպրոցների տեսուչներին կամ նոյն իսկ համալսարանների պրօֆէսօրներին. երբ համալսարանի այս կամ այն առարկայի ամբիոնի համար հարկաւոր է մի պրօֆէսօր, կամ երբ հարկաւոր է միջնակարգ դպրոցի, գիմնազիայի համար մի տեսուչ, մի դիրեկտօր,—համալսարանը կամ գիմնազիան յայտարարում են այդ մասին, պահանջելով որ պաշտօնն ընդունել ցանկացողները ուղարկեն համալսարանի կամ գիմնազիայի խորհրդին՝ իրանց դօկումէնտները, իրանց գիտնական աստիճանի և իրանց նախկին գործունէութեան մասին վկայականները, վերջապէս իրանց հրատարակած ուսումնական աշխատութիւնները, որոշ մասնագիտութեան մասին: Ապա, երբ ստացվում են այլ և այլ անձերից, մինչև որոշեալ ժամանակամիջոցը, այդ բոլոր դօկումէնտները, վկայականները ու գիտնական գրուածները,—համալսարանի կամ միջնակարգ դպրոցի խորհուրդը ընտրում է բոլոր թեկնածուներից պատշաճաւորին:

Այդպիսով լինում է *մրցում* (կօնկուրս) պաշտօնն ընդունելու ցանկացողների մէջ:

Մեզանում աւելորդ են համարում այդ տեսակ գործնական և փորձված միջոցը, աւելորդ են համարում որ և է *մրցում*, այլ երբ հարկաւոր է, դիցուք, Ներսիսեան դպրոցի պէս մի միջնակարգ դպրոցի համար տեսուչ հրաւիրել, մեր հոգաբարձուները մասնաւոր կերպով դիմում են իրանց ծանօթներից սրան կամ նրան և վճռում են տեսչի պաշտօնի համար մի մարդու հրաւիրել, առանց իրանց ձեռքում որ և է դօկումէնտ ունենալու, առանց կշռելու թեկնածուի ուսման, կրթութեան չափը, նրա պիտանիութեան չափը միջնակարգ դպրոցի տեսչական պաշտօնի համար, առանց ծանօթանալու մարդու անցեալ գործունէութեան հետ, առանց պահանջելու որ պաշտօնն ընդունել ցանկացողը յայտնէր իր հայեացքները, իր համոզմունքի դաւանանքը, թէ ինչպէս պէտք է ղեկավարէ դպրոցը: Այդ տեսակ հայեացքները, այդ տեսակ համոզմունքի դաւանանքը արտայայտվում են գլխաւորապէս մարդու ուսումնական աշխատութիւնների մէջ, իսկ եթէ ուսումնական մարդը չունի որ և է տպված աշխատութիւն իր մասնագիտութեան մասին (որ անհնարին է Եւրոպայում, այլ միայն մեզ մօտ է հնարաւոր), այն ժամանակ գոնէ պէտք է պահանջել որ դպրոցի տեսուչ դառնալ ցանկացողը առանձին թղթով յայտնէր հոգաբարձութեանը իր համոզմունքներն ու հայեացքները, մանրամասնաբար նկարագրէր այն ուղղութիւնը, այն սիստէմը, որին նա պարտաւորվում է հետևել դպրոցը կառավարելու ժամանակ:

Այդ տեսակ, ամեն տեղ ընդունված միջոցներից, մեզ մօտ և ոչ մէկը չէ գործ դրվում, այլ մեզ մօտ նահապետական ձևով ընտրում են միջնակարգ դպրոցի տեսուչին, որովհետև այս կամ այն հոգաբարձուի այս ինչ կամ այն ինչ ծանօթը *բարեխօսել* է դպրոցի տեսուչ լինելու ցանկացող անձնաւորութեան մասին:

Մեզանում ոչ մի բանում, հասարակական կեանքի ոչ մի ճիւղում՝ արժանաւորութեան *մրցում* չը կայ, այլ ամեն գործում մենք կամ խնամութեան զգացմունքով ենք ղեկավարվում, պաշտօններ շնորհելով ճարպիկ անպիտաններին, կամ մըթան մէջն ենք խարխափում, բաժանելով նոյն հասարակական պաշտօնները անյայտ, աննշան, անընդունակ անձնաւորութիւններին:

Մեզանում *արժանաւորութեան մրցում* չը կայ, այլ ամեն տեղ տիրում են միշտ երկու ծայրայեղութիւններ՝ կամ ճարպիկ անպիտաններ, կամ անյայտ, ողորմելի *զրօներ*....

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԵՒՏՐԻ ՎԻՃԱԿԸ ԵՐԵՒԱՆՈՒՄ

—

Ներկայ րօպէում առևտուրը Երևանում կատարելապէս ընկած է ընկած է, բառի բուն նշանակութեամբ: Վաճառականները յուսահատութեան մէջ են, նրանք չը գիտեն ինչ անեն, ինչ կերպ վարվեն, որ գոնէ իրանց խանութի անհրաժեշտ ծախսերը ծածկեն. Նրանց այլ ևս չէ զբաղեցնում այն յոյսը թէ արդեօք այս տարի կունենան նրանք անցեալ տարվայ չափ օգուտ, այլ նրանց մտատանջութեան առարկան այն է, որ կարողանան այս տարի առանց դեֆիցիտի ազատվել:

Վերջին տարիները Երևանում վաճառականներ այնքան աւելացան, որ անհամեմատ աւելի ապրանք է առաջարկվում, քան թէ պահանջ կայ: Բացի այն որ քաղաքում տարուց տարի խանութների թիւը աւելացաւ, մի և նոյն ժամանակ ամենավերջին գիւղում անգամ բուն դըրեցին քանի մի չարչիներ, իսկ մեծ գիւղերում պարզ բան է որ հիմնվեցան խանութների ամբողջ շարքեր: Այսպիսի հանգամանքը մի մեծ հարուած էր Երևանի վաճառականութեան համար: Այն առևտուրը, որը քանի մի տարի առաջ գտնվում էր քանի մի հարիւր մարդկանց ձեռքում, մի և նոյն առևտուրը այս վերջին տարիներում անցաւ հազարաւոր մարդկանց ձեռքը, և կասկած չը կայ որ մի և նոյն առևտուրը և շըրջական գումարը բաժանվելով շատ մասերի, և իւրաքանչիւր վաճառականի առևտուրը նուազելով՝ առաջ եկաւ ընդհանրապէս առևտրի անկումը, որը քանի գնում է, աւելի զգալի է դառնում: Իսկ այս վերջին տարին պէտք է ասած, որ վաճառականութիւնը իր օրհասական ճգնաժամին հասաւ. մի կողմից անցեալ ամառը բաւական վընասվեցան գիւղացու բերքերը, այգիները, բամբակի, չալթուկի, ցորենի և գարու արտերը, միւս կողմից էլ այս ձմեռը եղած բամբակի գինը սաստիկ ընկաւ, այնպէս որ գիւղացին ստիպված էր իր օրվայ պարէնը հայթայթել, ուր մնաց որ շուկայ գալով վաճառականին մի քանի կոպէկ օգուտ տար: Մեր վաճառականներն էլ առանց մտածելու, հրապուրված լինելով անցեալ տարիների առևտրով, նոր ուժով օտար քաղաքներ դիմեցին և բաւական պաշարով էլ տուն վերադարձան, ով գիտէ ինչեր երևակայելով: Եւ ինչ առաջացաւ դրանից. այն՝ որ ամիսներ անցնելուց յետոյ, երբ պարտքերի ժամանակները լրացան, մեր վաճառականներից թէ առաջինները և թէ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԵՐԵՒԱՆԻ ՆԱՀԱՆԳԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

—

Խօսելով Երևանի նահանգի տնտեսական դըրութեան մասին, թող ներվի ինձ պատմել մի հէքիաթ, որը լսել եմ թէ հայ գիւղացիներից և թէ գուրեացիներից:—Շատ հին ժամանակներում լինում են երկու թագաւորներ. երկուսի հողերն էլ մեծ տարածութիւն չունէին. մէկը նրանցից իշխում էր մի լեռնային երկրի, իսկ միւսը՝ աւելի հարթ, հաւասար դաշտային մասի: Լեռնային թագաւորը շինել էր տուել լաւ սենեակներ և շտեմարանների պէս լցրել էր թանգագին մետաղներով և ակներով, և այնպէս էր տարածվել նրա համբաւը, իբր թէ աշխարհիս երեսին ոչ մի թագաւոր չունէր նրա հարստութիւնը: Դաշտային մասի թագաւորը՝ այդպիսի փայլուն մետաղներ չունէր, նրա երկիրը մշակված էր ինչպէս Պարսկաստանի գորգերի նաշխերը. ժողովրդի աչքը լի էր. նրանց տները հացով, իւղով, պանրով, բրդով, վերջապէս Աստուծու բոլոր բարիքներով լի էին: Թագաւորն էլ այդ արդիւնքներից տասանորդ ստանալով թէ իր շտեմարաններն էր լի պահում և թէ իր զօրքերն ու զօրապետներին առատ վարձատրում:

Մէկ օր լեռնային երկրի թագաւորը կամենալով պարծենալ իր դրացի դաշտային թագաւորի մօտ, հրաւիրեց նրան ճաշի. լաւ խօսքերով միմեանց հանդիպելուց և ուտել խմելուց յետոյ՝ լեռնային թագաւորը առաջարկեց իր հիւրին զբօսնելու գնալ. զբօսնելուց յետոյ՝ տարաւ իր գանձարանը և կիտակ կիտակ մետաղներն ու ակնունքը ցոյց տուեց: Նա կարծում էր, որ իր դրացին ապշած պիտի մնայ, բայց ընդհակառակն քմծիծաղ տալով ասեց,—«այդ բոլորը մի մարդու չի փրկի և իմ աչքում դա հարստութիւն չէ,—և աւելացրեց,—խնդրեմ շնորհ բերէք ինձ մօտ և կը տեսնէք թէ հարստութիւնը ինչպէս կը լինի»:

Լեռնային թագաւորը շատ զայրացաւ, որ իր անհամար հարստութիւնը ուրիշին չէ զարմացնում, բայց քաղաքավարութեան համար բան չասաց և խոստացաւ փոխադարձ այցելութեան գնալ՝ նրա հարստութիւնը կշռելու համար: Քանի մի օրից յետոյ լեռնային թագաւորը պատրաստվեց և իր թիկնապահներով հիւր գնաց իր դրացուն: Դաշտային թագաւորը նոյնպէս ընդունեց իր հիւրին քաղաքավարի խօսքերով և սովորական ճաշն ուտելուց ու հանգիստ առնելուց յետոյ հրաւիրեց զբօսնելու և ցոյց տուեց նրան թէ ժողովրդի և թէ իր շտեմարանները, արդիւնաբերած հողային բերքերը, գործարանները և այլն:

Լեռնային թագաւորը սաստիկ զայրացաւ որ իր արծաթի և ոսկու հանդէպ այդպիսի չնչին բաներ են ցոյց տալիս,—օրինակ գարի, ցորեն, բամբակ և այլն և հեծնելով ձին շտապեց դէպի իր պալատը:

Անցան մի քանի տարիներ: Չորային լինելու պատճառով լաւ բերք չեղաւ և սարսափելի սովը տիրեց լեռնային երկրում. ժողովուրդը բոլոր ունեցած չունեցածը ծախելով հացի տուեց, բայց դարձեալ չը բաւականացրեց կարիքը. Թագաւորը իր գանձից ոսկի ցրվեց ժողովրդին սովի առաջն առնելու, բայց դարձեալ անօգուտ, որովհետև երկրի մէջ հաց չէր ճարվում: Գոռոզ թագաւորը ահագին քանակութեամբ փող ուղարկեց դաշտային երկրի թագաւորին և հաց խնդրեց. բայց նա պատասխանեց՝ «փողի կարօտութիւն չունեմ, մանաւանդ ինչպէս կարելի է հացը փոխել ոսկու պէս չնչին առարկայի հետ» Ժողովրդի պահանջմամբ թագաւորը մեծ ընծաներով ինքն գնաց դրացուց հաց խնդրելու, բայց նա մերժեց և մի պայման դրեց հաց տալու համար, այն է՝ հացի փոխարէն ստանալ լեռնային թագաւորի կինը և երեխաները: Այս առաջարկութիւնից վիրաւորվելով՝ թագաւորը հեծաւ ձին և վերադարձաւ տուն դատարկ ձեռքով: Մի քանի օրից յետոյ թէ ժողովրդի պահանջմամբ և թէ տեսնելով որ ինքն ևս պիտի սովամահ լինի, վեր է առնում իր կընոջը, երեխաներին և ուղարկում է իր դրացուն՝ հացի հետ փոխելու: Այդ ժամանակ դաշտային երկրի թագաւորը վերադարձնում է նրա կնոջը և երեխաներին ահագին պաշար հացի հետ ասելով՝ «քո կինդ իմ քոյրս է, իսկ երեխաներդ իմ քրոջ որդիներն են. ես կամեցայ հասկացնել թէ որն է աշխարհիս հարստութիւնը, և թէ ինչպէս կարող եմ քո ոսկիներդ խլել քեզնից իմ երկրի արդիւնաբերութեան շնորհիւ»:

Առակս զինչ ցուցանէ:—Այն, որ մենք ստիպված ենք մեր վաճառականներին, կալուածատէրերին, ինչպէս երեխաների այբուբենի պէս բացատրել, որ նրանք կարող են ապահով լինել, նրանց գործունէութիւնը այն ժամանակ միայն հաստատ հիմք կունենայ, երբ նրանք հետևելով նոյն իսկ ժողովրդական փիլիսոփայութեան՝ սերտ կերպով կը կապվեն հողի հետ, կարտահանեն իրանց երկրի արդիւնաբերութիւնը և ուրիշի վրա վաճառելով՝ փողը կը շատացնեն մեր երկրում: Ինչպէս հասնել այդ դրութեանը. ահա մի հարց, որի մասին թէպէտ խօսել եմ անցեալ յօդուածներում, սակայն անհրաժեշտ է մի քանի խօսք ևս աւելացնել:—Ժողովուրդը թէպէտ թողնում է նահապետական սովորութիւնները, բարք ու վարքը և անցնում է քաղաքակրթութեանը, բայց այդ բոլորը լոկ արտաքին ձև է, կապկի գործողութեան նմանութիւն ունի և ոչ թէ իւրացումն է օտար օգտակար գիտութեան, նիստ ու կացի և այլն: Օրինակ, մեզ դիւր է գալիս եւրոպական հագուստը և մեծ յօժարութեամբ փող վճարելով հագնում ենք եւրոպական կտորներից պատրաստած գեղեցիկ հագուստներ, գործ ենք ածում Վիեննայում պատրաստած գեղեցիկ կահկարասիներ, խմում ենք Շամպանիայի թրխկացող գինին, քիթներս սրբում ենք մետաքսէ թաշկինակներով և այլն, բայց չենք մտածում, որ այնտեղ—Եւրոպայում այդ բաներ գործածողները հէնց իրանք էլ պատրաստում են իրանց երկրում: Մէկը գինի է պատրաստում, երկրորդը՝ կաշի, չորրորդը՝ մի այլ բան. գինի շինողը աշխատած փողով աթոռ է գնում, աթոռ շինողը մետաքսէ

վերջիններս նկատեցին որ գնած ապրանքները անշարժ մնում են, այն ինչ իրանցից արդէն պարտքերը պահանջւում են և նրանք ստիպված էին ապրանքը վնասով ծախել, որից առաջ է գալիս աննպատակ մրցում, որը կրկնապատկում է վաճառականների վնասները։ Բնական չէ որ առևտուրը խլպառ ընկած է, անփողութիւնն էլ կատարելապէս տիրում է. մի և նոյն ժամանակ վաճառականները միմեանց ջ ի գ ր ո ւ սկսում են ապրանքը բաց թողնել վնասով, առած գնիցն էլ պակաս, այնպէս որ այս մի նոր կամաւոր չարիքն էլ ընդհանրանալով բոլորի մէջ, դառնում է մի նոր սխալ, առանց որի էլ քիչ վնասներ չէ կրում վաճառականութիւնը։

Ահա այսպիսի անմխիթար դէպքերում վաճառականը մի կողմից խանութի ծախսերը կրելով, միւս կողմից իր ընտանեկան ապրուստը հոգալով և մի այլ կողմից էլ, որ և գլխաւորն է, ապրանքի վնասները կրելով՝ վնասվում է, և մի կամ երկու տարի քաշքշելով, վերջապէս մի օր կողպում է դատարկ խանութը, դուրս է գալիս վաճառականութեան ասպարիզից, սնանկ յայտնվելով և կլանելով ունեցած պարտքերը. դեռ չենք խօսում այն վնասների մասին, որոնք պատճառում են վաճառականներին իրանց անկանոն հաշիւներով և անվարձ կամ շատ չնչին վարձով գործակատարները, որոնց մասին անցեալ տարի առիթ ենք ունեցել խօսելու։

Երևանի վաճառականութիւնը օրից օր կընկնի, նա իր յարգը ու նշանակութիւնը կը կորցնի ժողովրդի աչքում, եթէ այսպէս շարունակվի. իսկ եթէ Երևանի վաճառականները ցանկանում են փոքր ի շատէ կանոնաւորել իրանց վիճակը, գոնէ գործ դնեն այնպիսի միջոցներ, որոնցով վերջ տրվէր առևտրի վնասներին և անհաստատ դրութեան. այդ միջոցներն են՝ մի կողմից ուստաբաշու ընտրելը և ապա ընկերական հաստատ հիմքերի վրա հիմնված վաճառականութիւնը,—առևտրական ընկերակցութիւնները։

Գ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մեր անցեալ համարում հաղորդեցինք որ Ներսիսեան դպրոցի հոգաբարձութիւնը վերջապէս ընտրեց դպրոցի տեսչին։ Այժմ հարկաւոր ենք համարում աւելացնել, որ պ. Սպէնդիարեան, որքան տեղեկացանք, իր ուսումը ստացել է Լազարեան ճեմարանում, ապա համալսարանի իրաւաբանական ֆակուլտէտում իր ուսման ընթացքը աւարտելով, այժմ համ փաստաբանութեամբ է պարապում Ղրիմի Սիմֆէրոպօլ քաղաքում, համ էլ այդ քաղաքի մի դպրոցի տեսչի պաշտօն էր վարում։ Լսում ենք որ բացի պ. Սպէնդիարեանցից միւս տեսչական ընտրելիներն էին՝ պ. պ. Սեդրակ Մանդինեան և Աբիսողոմ Յովհաննիսեան։ Բայց ասում են որ Ներսիսեան դպրոցի հոգաբարձութեան առ այժմ յայտնի էլ չէ, արդեօք պ. Սպէնդիարեան յանձն կառնի տեսչի պաշտօնը, թէ ոչ։

—

Մեզ գրում են ԲԱԳՈՒԻՑ, որ Էալայեանցի մահից յետոյ, Բագուի բոլոր բնակիչները կասկածանքով են վերաբերվում դէպի ձկնեղէնները։ Այժմ ձկնեղէնները Բագուի մէջ բժշկական խիստ քննութեան են ենթարկված և ահագին քանակութեամբ էլ ոչնչացնում են բազարում գտնված ծախու ձկներին։

—

ԲԱԳՈՒԻՑ մեզ գրում են. «Ամսիս 19-ին տեղիս թատրօնում կայացաւ պ. Կարա-Մուրզայի երգեցիկ խմբի կօնցերտը։ Չը նայելով որ կօնցերտը սկսվեց նշանակված ժամանակից էլ մի ժամ ուշ, այն է ուղիղ 9 ժամին,—այնու ամենայնիւ կօնցերտի րօպէին թատրօնի դահլիճում հազիւ 60 հոգի այցելուներ հաւաքվեցան։ Բայց նոյն օրը, չը նայելով սաստիկ քամուն և թօզին՝ մի ք ա ն ի հ ա զ ա ր մարդուց բաղկացած բազմութիւն հաւաքվել էր գօտեմարտողների վայրենի կռւով զմայլվելու, այն էլ վճարելով տեղերի համար 30 կօպէկից սկսած մինչև 3 ռուբլի։ Դըրանից պարզ է արդէն մեր քաղաքակրթութեան չափը։»

—

ԵՐԵՒԱՆԻՑ մեզ գրում են. «Վերջին ժամանակներս այստեղ յայտնվել է մի թուրք գօտեմարտող, որի երևալուն պէս սկսեցին յայտնվել և ուրիշ գօտեմարտողները։ Բայց թուրքը միշտ յաղթող է հանդիսանում։ Վերջապէս այս օրերս յայտնվել է և մի հայ, որը պէտք է մենամարտէ թուրքի հետ։ Ցանկալի է, ի հարկէ, որ այդ տեսակ վայրենի զուարճութիւնները խլպառ արգելվէին։»

—

Կիրակի, 26-ին մարտի, պ.պ. Լասալի և Շարլէի Ֆրանսիական խումբը ներկայացրեց մի նոր օպէրէտ, «Ժիլէտը Նարբօնայից», երաժշտութիւն Օդրանի։ Ժիլէտի դերը խաղում էր տիկին Լասալ. Նա շատ լաւ կատարեց սիրող, և իր մարդուն հաւատարիմ կնոջ տիպը, որին պսակեցին կոմս Բօժէ դը-Լինիօլի հետ, և որը վերջ ի վերջոյ իրան սիրել է տալիս իրան չը սիրող մարդուց։ Երաժշտութիւնը թէև ընդհանրապէս ինքնուրոյնութիւնից զուրկ է, մի քանի տեղերում սիրուն եղանակներ ունի։ Օրինակ, օպէրէտի երրորդ գործողութեան մէջ այն երգը, որը Ժիլէտը երգում է իր մարդուն համոզելիս՝ վերին աստիճանի ներդաշնակ և չնորհալի է։ Տիկին Լասալ, ինչպէս միշտ, մեծ աջողութիւն ունեցաւ և այդ դերում և ամենքից շատ ծափահարութիւններ ըստացաւ։ Վատ չէր նմանապէս երկրորդ գործողութեան վերջին խօրական երգը։ Այդ երեկոյ և տիկին Գրեստօ ունեցաւ աջողութիւն և ստացաւ մի ծաղկեայ փունջ հասարակութիւնից։ Տիկին Լասալ մեծ ծափահարութիւններ ստացաւ և երկրորդ գործողութեան մէջ տղամարդու շորով իր երգած զինուորական երգի համար։ Տիկին Լասալ կրկին ապացուցեց, որ նա ոչ թէ միայն չնորհալի երգիչ է, բայց և որպէս դերասանուհի՝ ունի խելացի, միշտ վայելուչ և արտայայտութեամբ լի խաղ։ Թատրօնը գրեթէ լի էր։

—

ԵՐԵՒԱՆԻՑ մեզ գրում են հետևեալը։ «Մի երիտասարդ, Արսէն Մէլիք-Շահնազարեանց, ձեռնարկել է զարուս հայ հեղինակների, խմբագիրների, նկարիչների և դերասանների պատկերների մի ժողովածու պատրաստել, արտանկարելով զանազան հրատարակութիւններից հանած լուսանկար և վիմատիպ մեծ ջանքով ժողոված պատկերները և որոշ մեծութեան վերածելով նրանց։ Ժողովածուն բաղկանալու է 25 պատկերներից, որոնք են՝ 1) Խրիմեան հայրիկ, 2) Գաբրիէլ Այվազովսկի, 3) Խորէն Նար-Բէյ, 4) Մաղաքիա Օրմանեան, 5) Արսէն Բագրատունի (Մխիթարեան), 6) Հայր Ղևոնդ Ալիշան, 7) Մսեր մագիստրոս Մսերեանց, 8) Ստեփաննոս Նազարեանց, 9) Ռաֆայէլ Պատկանեան, 10) Խաչատուր Աբովեանց, 11) Րաֆֆի, 12) Պերճ Պռօշեան, 13) Ղազարոս Աղայեան, 14) Գաբրիէլ Սունդուկեանց, 15) Ծերենց, 16) Գրիգոր Արծրունի, 17) Պեշիկթաշլեան, 18) տիկին Սրբուհի Տիւսաբ, 19) Պետրոս Ադամեան, 20) Յովհաննէս Այվազովսկի, 21) Սմբատ Շահազիզեան, 22) Պետրոս Շանշեան, 23) Մկրտիչ Էմին, 24) Գէորգ Բարխուդարեան, 25) Դուրեան։ Այդ պատկերներից 15 հատ արդէն պատրաստ են և իմ կարծիքով շատ լաւ աջողված են։ Ցանկալի է որ հայոց հասարակութիւնը միջոց տար երիտասարդ պարոնին իր բնատուր ձիրքը զարգացնելու և գեղարուեստի պահանջման համեմատ կատարելագործելու։»

—

Կ. Պօլսից ստացած մասնաւոր նամակից քաղում ենք հետևեալ տեղեկութիւնները. «Մելքիսեդեկ եպիսկոպոս Մուրադեան խօսակցութիւնների և յուզմունքների առիթ է դարձել Պօլսում։ Մեծ պասի առիթով Մելքիսեդեկ եպիսկոպոսը մի քանի եկեղեցիներում ուզում է քարոզ խօսել և խօսած քարոզների նիւթ է ընտրում այնպիսի հարցեր, որոնք ուղղած են Պօլսի պատրիարքութեան և իր հակառակորդների դէմ։ Խորէն պատրիարքը նկատելով, որ այդ քարոզները գրգռող բնաւորութիւն ունեն, արգելեց Մելքիսեդեկ սրբազանին քարոզներ տալը։ Պատրիարքը այդպիսի կարգադրութիւն անելով օգտվում է իր այն իրաւունքներով, որ ինքն ունի իբրև Պօլսի թեմի առաջնորդ։ Նա իբրև այդ թեմի առաջնորդ իրաւունք ունի իր թեմի մէջ գտնվող եկեղեցիների համար քարոզիչներ կարգել կամ հրաժարեցնել։ Խորէն պատրիարքը իր այդ իրաւունքից օգտվելով՝ հրաման չը տուեց Մելքիսեդեկ սրբազանին քարոզել Էյուպի եկեղեցու մէջ. իսկ նա առանց հրամանի գնաց և քարոզեց։ Աղմուկ է առաջացել այդ պատճառով, որը աւելի սաստկացնում են մի խումբ մարդիկ, որոնք Մելքիսեդեկ եպիսկոպոսի համար աշխատելով, պահանջել են պատրիարքարանից, որ նա թոյլ տայ Մելքիսեդեկ եպիսկոպոսին քարոզելու նոյն իսկ Մայր-եկեղեցու մէջ։ Պատրիարքը մերժողական պատասխան է տուել։ Մելքիսեդեկի մի քանի կուսակիցները ուզում են գրգռել ամբոխին ևս»։

—

ՀԻՆ-ՆԱԽԻՋԵՒԱՆԻՑ մեզ գրում են. «Ամսիս 15-ին, երեկոյեան, սաստիկ քամուց յետոյ անձրևախառն կարկուտ եկաւ, մօտ 10 րօպէ տևելով։ Կարկուտը, որի հատիկները տխլլի չափ էին, բաւական վնաս տուեց մրգատու ծառերի, մանաւանդ ծիրանենու ծաղիկներին, ջարդելով ու գետին թափելով այդ ծաղիկները։ Եղանակը արդէն տաքացել է, ցերեկով նոյն իսկ շոգ է լինում, իսկ կէսօրից յետոյ օդը հովանում է և մեծ մասամբ անձրև է սկսում գալ։»

—

Չը գիտենք ում հաւատանք։ Թավրիզի մեր մշտական թղթակիցը, որին մենք անձամբ ճանաչում ենք և որին միշտ մեծ հաւատ էինք ընծայում, գրել էր մեզ որ Թավրիզի «Արամեան» դպրոցը փակված է։ Այժմ ստանում ենք մի նամակ նոյն դպրոցի մի վարժապետից, որը հաղորդում է մեզ թէ «Արամեան» դպրոցի փակվելու լուրը ս ո ւ տ է և թէ դասատուութիւնը այդ դըպրոցում անընդհատաբար շարունակվում է.... Ո՞ւմ հաւատանք։

—

Պետերբուրգի «Новости» լրագրի ֆելիետօնում տպված է մի նկատողութիւն Թիֆլիսի «Արտիստական ընկերութեան» մասին։ Այդ ընկերութիւնը, ասում է ֆելիետօնիստը, կլուբ չէ,—այդտեղ թուղթ չեն խաղում. Նա թատրօն չէ,—այդտեղ դերասաններն ու հասարակութիւնը միախառնվում են. դա սալօն չէ,—քանի որ այդտեղ տիրում են այնպիսի ձևեր, թագաւորում են այնպիսի բարք ու վարքեր, որոնք ընդունված չեն վայելուչ հասարակութեան մէջ։ Ֆելիետօնիստն ասում է, որ այդ ընկերութեան բեմի վրա ներկայացվում են ամենաանվայել պիէսաներ՝ ամենաանվայել ձևով։ Դահլիճի մէջ տղամարդիկ յանդուգն կերպով նայում են կանանց վրա, ուղղակի երեսին ասում են ամենամերկ բաներ, իրանց կողմից լաւ հասարակութեան պատկանող կանայք և օրիորդներն էլ իրանց այնպէս են պահում որ շատ անգամ նոյն իսկ տղամարդիկ կարմրում են։ Այդ ընկերութիւնը, ասում է լրագիրը, մի խառնուրդ է Փարիզի թատրօնների բեմի ետևից թագաւորող թեթև սովորութիւնների՝ Կովկասեան անզուսպ բարք ու վարքերի հետ։

—

Մեզ գրում են ԲԱԳՈՒԻՑ, որ մարտի 17-ին այդ քաղաքում յանկարծակի վախճանված Ջում-

---

թաշկինակ է գնում և այլն, և այդպիսով հաւասարակշռութիւն է պահվում։ Իսկ մեր ժողովուրդը ոչ մի բան չը շինելով, չը ծախելով, միշտ փող վճարելով գնում է և գնում։ Էլ որտեղից չը դատարկվի մեր երկրի փողը, չաղքատանայ այս երկրի ժողովուրդը։

Եւրօպացիները իրանց երկրի բոլոր պահանջները լրացնելուց յետոյ, աւելորդ ապրանքն էլ վաճառում են մեզ և մեզպէսների վրա և մեր մի քանի կօպէկներն էլ կորզում են մեզանից, ինչպէս դաշտային երկրի թագաւորը իր երկրի արդիւնաբերութեան շնորհիւ իր դրացի թագաւորի ոչ թէ միայն հարստութիւնը—ոսկին ու արծաթը, այլ նրա կինը և զաւակներն ևս խլեց։

Արդիւնաբերութեան վրա մենք հրաւիրում ենք գիւղացիների, վաճառականների և մասամբ կալուածատէրերի ուշադրութիւնը. դրանք ոչ մի միջոց չը պիտի խնայեն երկրի մէջ արհեստներ և արդիւնաբերութիւնը զարգացնելու համար։ Գիւղացու միակ ապրուստի միջոցը հողն է. եթէ նա չաշխատի իր ունեցած հողը բերրիացնել և մինչև այժմ ստացածից աւելի ստանալ, նա չէ կարող իր տունը կառավարել, պէտքերը հոգալ, ուր մնաց կօպէկ յետ գցել սև օրվան համար, որովհետև գնալով ազգաբնակութիւնը շատանում է, իսկ հողը նոյնն է։

Վաճառականը նրա համար պէտք է զարկ տայ արդիւնաբերութեանը, որ հէնց իր երկրումը գնելու և արտահանելու ապրանք ունենայ և ոչ թէ անդադար ապրանք ներս բերի և փող դուրս տանի, որով կորչում է դրամի և ապրանքի փոխարինութեան հաւասարակշռութիւնը և ինքն վտանգվում է մէջտեղում։

Կալուածատէրերն էլ նրա համար պէտք է նըպաստեն վերոյիշեալ պայմաններին, որ ժողովրդի ապրանքը (հողային բերքը) շատանալով՝ աճնանալով՝ ինքն էլ շատ և ազնիւ բերք կըստանայ, որի օգուտն էլ շատ կը լինի։

Մենք առաջ էլ ասել ենք, որ մեր վաճառականները հեռու երկիրներից ապրանքներ անդադար ներս բերելով՝ վաճառում են մեր երկրի ժողովրդի վրա, որպիսի ապրանքը այստեղ մաշվում ոչնչանում է, իսկ փոխարէնը դուրս է գընում այստեղի փողը և այդ գործողութեան միակողմանի կերպով կատարվելու պատճառով՝ դատարկվում է երկրի փողը, դրանից էլ սնանկանում է ժողովուրդը։ Ցայտնի բան է, երբ ժողովուրդը աղքատ է, փող չունի, նա չէ կարող ապրանք գնել, որով և կընկնի առևտուրը։

Բայց այժմեան գիւղացին, վաճառականը կամ կալուածատէրը ինչպէս զարգացնեն արդիւնաբերութիւնը, կատարելագործեն արհեստները, քանի որ դրանցից և ոչ մէկը գիտէ թէ կատարելագործված երկրագործութիւն և թէ արհեստներ. երկիրն էլ դրանց յարմար ուսումնարաններ չունի, եղածներն էլ շատ աննշան են թէ իրանց սահմանափակ թւով և թէ գիտութեամբ։

Արդիւնաբերութիւնը կարող է զարգանալ այն ժամանակը միայն, երբ դրան նպաստող-դիւրացնող միջոցներ կը լինեն. առաջին անհրաժեշտ պայմանն է գիտութիւն և արհեստ, իսկ երկրորդ՝ կատարելագործված մեքենաներ։

Գիտութիւն և արհեստ ժողովրդի մէջ ընդհանրացնելու առաջին միջոցը ուսումնարանն է։ Մենք թէ չունենք ուսումնարաններ։ Ունենք մեծ թըւով, բայց ժողովրդին հաց չը տուող։ Երևանում կայ գիմնազիա, ուսուցչական սէմինարիա, տարրական դպրոց, հոգևոր թեմական դպրոց, մասնաւոր գիշերօթիկ և երթևեկ ուսումնարաններ, օրիորդաց ուսումնարաններ և այլն, և չը հերքելով առհասարակ ուսումնարանների տուած օգուտը, բացարձակ կասեմ, որ Երևանի ուսումնարանները նոյն նահանգի ստուար մեծամասնութիւն կազմող երկրագործ դասին իրական և շօշափելի օգուտ չեն տալիս։ Այդ ուսումնարանները պաշտօնեաներ, ատրճանաւորներ են միայն պատրաստում, որոնք 35 կամ 45 տարեկան երբ արտաքսվում են ծառայութիւնից, այնուհետև կեանքի մէջ մնում են շուարած թէ ինչով գլուխ պահեն, ընտանիք կառավարեն և շատ ողորմելի արարածներ են դառնում, որովհետև բացի սեղանի վրա թղթեր արտագրելուց, կեանքի մէջ ոչ մի բանի ընտելացած չեն։ Ով կարող է հերքել, որ Երևանի դպրոցներից աւարտածները, ամենաչնչին բացառութեամբ, բոլորն էլ լոկ պաշտօնեաներ չեն. եթէ մէկ մէկ դիմել են բժշկութեան կամ ուրիշ մասնագիտութեան, դարձեալ կառավարութեան մօտ պաշտօններ որսնելով՝ իրանց հայրենի երկրից հեռու են ապրել, որոնցից ոչ թէ ընդհանուր ազգաբնակութիւնը, այլ իրանց ծնողներն ևս օգուտ չեն տեսել։ Քաղաքի օրինակին էլ հետևել են գաւառական միւս դպրոցները։

Այժմ թէ կենտրօնում և թէ գաւառներում խնդիր գրող «միրզաները» *), այնքան են շատացել, որ 30 կօպէկանոց մէկ հաւով ևս խնդիր են գրում։ Որքան մարդիկ են դժբաղդանում, դատարաններում գործեր տարվում այդ ինքնակոչ և իրաւաբանութեան հոտն անգամ չառած փաստաբանների շնորհով։ Ի՞նչն է պատճառը այդ տխուր ճշմարտութեան. այն, որ նրանք մանկութիւնից թուղթ մրոտել են միայն սովորել, ուսումնարանը նրանց այդ ընթացքն է տըւել, որ նրանք այդ ստոր ուսումնարանները աւարտելուց յետոյ՝ փրկութեան միակ միջոց, հաց ճարելու միակ աղբիւրը՝ գրագրութեան և դատաստանատների ստոր պաշտօնէութեան մէջն են երևակայել։ Անցնում են տարիներ, մաշվում են երիտասարդական թարմ ոյժերը, առաջ են գալիս նոր գրագէտներ, իսկ հները չպրտվում են փողոց. բայց պէտք է մի կերպ գլուխ պահել, ընտանիք կառավարել և ահա ձեզ այն մի խումբ փաստաբանները, որոնք գլուխ կապելով և մարդ խաբելով են զբաղված։ Թէպէտ խաբեբայութիւնը ամենաատելի բանն է աշխարհիս երեսին, բայց եթէ խղճով քննենք, դրանց չը պէտք է մեղադրել, որովհետև իրական աշխարհի համար ուսումնարանը դրանց չէ պատրաստել և երկար ժամանակ երիտասարդ հասակում թղթեր արտագրելուց բացի ուրիշ բանի չէ ընտելացրել։

(Կը շարունակվի)

---

*) Բացառութիւն ամեն տեղ և ամեն գործում կը լինի։

չուդ Լալայեանց մի կտակ է թողել, որը բաղկացած է երեք կէտերից. 1) Շամախու գաւառի Քիարքեանջ գիւղում մի դպրոց պիտի բացվի հանգուցեալի հաշւով, 2) բոլոր շարժական կայքերը ժառանգում է հանգուցեալի կինը և 3) բոլոր անշարժ կայքերը և առձեռն դրամը պիտի հաւասարապէս բաժանվեն հանգուցեալի զաւակների մէջ։ Այդ կտակը գրված է եղել, ինչպէս երևում է, դեռ ևս այն ժամանակ, երբ հանգուցեալը յոյս ունէր մի քանի զաւակներ ունենալ, բայց այժմ մեռնելով Լալայեանց թողել է մի որդի միայն, որը և պէտք է ժառանգի ամբողջ կարողութիւնը։

—

«Тифл. Листокъ» լրագրի հետ այս օրերս տարածվեց առանձին բրօշիւրով, հայերէն և ռուսերէն լեզուով տպված Թեմիս առաջնորդ Արիստակէս եպիսկոպոս Սեդրակեանի ատենախօսած դամբանական ճառը կոմս Լօրիս-Մէլիքօվի դագաղի վրա։ Բրօշիւրը տպված է Ռօտինեանի տպարանում, Թիֆլիսում։

—

Մարտի 25-ին վանքի մայր-եկեղեցում հանգուցեալ Ստեփաննոս Պալասանեանի յիշատակին, նրա նախկին աշակերտների նախաձեռնութեամբ, հոգեհանգիստ կատարվեց։ Ներկայ եղող քահանաներից մէկը՝ Մուշեղ քահանայ Տէր-Ղևոնդեան մի ճառ խօսեց հանգուցեալի մասին։

—

ԱԽԱԼՑԽԱՅԻՑ մեզ գրում են։ «Այստեղի դըպրոցներից 10 ուսուցիչ արձակվելուց յետոյ՝ վարժապետներ չը լինելու պատճառով, զուգընթաց դասատներից շատերը միմեանց հետ միացել են, այնպէս որ մի քանի դասարաններում այժմ 70—80 աշակերտ կայ։ Եթէ այժմեան հանգամանքներում մնայ դպրոցը, նրա ուսումնական առաջադիմութիւնը շատ կասկածելի կը լինի»։

—

Պիատիգօրսկի քաղաքագլուխը ենթարկված է չորս օրվայ բանտարկութեան ոստիկանատանը։ Դրա պատճառը, ինչպէս հաղորդում է «Русскій Курьеръ» լրագիրը, եղել է այն, որ քաղաքագլուխը վրդովել է հասարակաց խաղաղութիւնը շուկայում։

—

Մայրաքաղաքի լրագիրները հաղորդում են, որ ենթադրութիւն կայ ակցիզային տուրքի ենթարկել գլտէրեան և առհասարակ ուրիշ արուեստական, հանքային և զովացուցիչ ջրերը։ Կարծում են, որ այդ նոր տուրքը գանձարանին կը տայ 300 հազար րուբլի եկամուտ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՆՏՈՒԱՆԻ ՃԱՌԸ

Մենք արդէն հաղորդեցինք, որ գերմանական բէյխստագի անդամ, Մեց քաղաքի պատգամաւոր Անտուան, ինքնակամ կերպով հրաժարվելով բէյխստագի անդամակցութիւնից՝ թողեց Գերմանիան և վերադարձաւ Ֆրանսիա։

Այս օրերս Փարիզում նրա պատւին մի ճաշկերոյթ տրվեց, որի ժամանակ Անտուան մի ճառ ասեց։ Այդ ճառը բաւական հետաքրքրական է, ուստի առաջ ենք բերում նրա մի քանի կէտերը։

«Ահա արդէն 18 տարի է, որ Գերմանիան տիրապետում է Էլզաս-Լօթարինգիային. դրա ազգաբնակութիւնը իր սրտի մէջ անջնջելի յիշողութիւններ ունենալով կորցրած հայրենիքի մասին, այնու ամենայնիւ իրան հեռու է պահել ամեն տեսակ ապարդիւն ցոյցերից։

«Էլզաս-Լօթարինգիայի հայրենասէրները նայում և սպասում են։ Էլզաս-լօթարինգցիների չափաւորութիւնը մնացել է անյողդողդ։ Նրանք անփոփոխ կերպով հաւատարիմ են մնացել Ֆրանսիային։ Նրանք յոյս ունէին իրանց տուած խոստումների վրա։ Նրանք յոյս ունէին, որ Ֆրանսիական հանրապետութիւնը չի արատաւորի իր անունը կուսակցութիւնների տարաձայնութիւններով և խռովութիւններով... Ներկայումս Էլզաս-Լօթարինգիան կատարելապէս սգաւոր է, որովհետև արդէն սկսել է երկիւղ կրել, որ իրան մոռացութեան կը տան։

«Հէնց այդ պատճառով ես թողեցի իմ պատգամաւորական պաշտօնը, հէնց այդ պատճառով ես վերադառնում եմ հայրենիք։ Մենք այնտեղ մեզ հարցնում էինք, թէ արդեօք այստեղ անվերջանալի խառնակութիւնների մէջ չեն ոչնչանայ մեր սրբազան պարտաւորութիւնների զգացմունքները։ Հարցնում ենք, արդեօք քաղաքական խըմբերի մէջ եղած կռիւները և անձնական քաղաքականութիւնները չեն դիմակաւորել այն գլխաւոր նպատակը, որին պէտք է ձգտել և համնել։

«Ես կարծում էի, որ այդպիսի հանգամանքների ժամանակ, անհրաժեշտ է, որ Ֆրանսիայի ձեռքից դուրս եկած նահանգների ներկայացուցիչը գար ձեզ մօտ, իբրև բաժանված եղբայրների ներկայացուցիչ և ասէր ձեզ.—վերջ տուէք այդ խռովութիւններին և ներքին տարաձայնութիւններին, պաշտպանեցէք հանրապետութիւնը։ Համախմբվեցէք այն անկողմնապահ օրէնքի շուրջը, որը ձեզ ամենքիդ թոյլ է տալիս միասին և միակամ աշխատել մեր վերածնութեան մասին։ Պահպանեցէք ազատութիւնը, որը գրաւական է պատւի և խաղաղութեան, և մի և նոյն ժամանակ թոյլ է տալիս մեզ յոյս ունենալ ամենայնիւ ապագայի վրա, վերացնելով մէջ տեղից մեր հայրենիքի համար կորստաբեր ձեռնարկութիւնները։ Քանի որ դուք հարկաւոր սառնասրտութիւնը չէք կորցնի, Էլզաս-Լօթարինգիան իրաւունք կունենայ ապրելու անցեալի յիշողութիւններով և ապագայի յոյսերով։

«Իսկ եթէ դուք կը կորցնէք ձեր իդէալները, և կը հրաժարվէք այն միութիւնից, որ անհրաժեշտ է այդ իդէալները իրագործելու համար, այն ժամանակ մեզ կը մնայ միայն ներկան իր դառն իրականութեամբ....

«Եւ միթէ այդ ձեզ ամենալաւ առիթ չէ ներկայացնում միանալու համար։ Միթէ մեծ յեղափոխութեան հարիւրամեայ տարեդարձը չէ բերում մեզ համար և յիշողութիւններ և պարտաւորութիւններ։ Եւ միթէ վերջապէս Փարիզի համաշխարհային ցուցահանդէսը, որի աջողութիւնը մենք ամենքս ցանկանում ենք, չէ պարտաւորեցնում մեզ վերջ տալ մեր մանր-մունր տարաձայնութիւններին և խորհել միայն մեր ազգային աշխատանքի աջողութեան մասին։ Իսկ ինչ վերաբերում է ինձ, ես մինչև այժմ էլ հետևում եմ Գամբետտայի խելացի հայեացքներին։ Ես անդադար յիշում եմ նրա հետևեալ խօսքերը. «Երբ մի երկիր չէ զրկված իր բոլոր նիւթական ոյժերից, երբ մի երկրի սահմաններին ոչ ոք ձեռք չէ տուել, այն ժամանակ ներելի է և կարելի է զբաղվել քաղաքական երևակայական հարցերով։ Բայց մի երկրում, որի սահմանների ամբողջութիւնը խախտված է,—այդպիսի զբաղմունք՝ և սրբապղծութիւն և յանցանք է»։

«Այդ խօսքերը մինչև այժմ էլ արդարացի են։ Այդ խօսքերը մատնանիշ են անում մեր պարտաւորութեան վրա։ Ուրեմն սրբութեամբ պահպանենք նրա յիշատակը և առաջ գնանք։ Կեցցէ Ֆրանսիան. կեցցէ հանրապետութիւնը»։

Անտուանի այդ խօսքերին հետևեցին բուռն ծափահարութիւններ և համակրութեան ջերմ ցոյցեր։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՏՈՒԳԱՆՔ

Վերջին ռուս-թիւրքական պատերազմի պատճառով Թիւրքիայի կողմից Ռուսաստանին վճարելի պատերազմական տուգանքի—կոնտրիբուցիայի—հարցի մասին Կ. Պօլսում հրատարակվող լրագիրները հաղորդում են հետևեալ տեղեկութիւնները։ «Բ. Դրան և ռուս կառավարութեան միջև երկու խնդիրներ ծագած են ի մասին պատերազմական տուգանաց հաշւոյն կարգադրման։ Այդ խնդրոց մին կը վերաբերի բուն պատերազմական տուգանքին և միւսը՝ պատերազմէն վնասեալ ռուս հպատակաց յատկացեալ վնասուց հատուցման։ Առաջինը պարզապէս տոմարային խնդիր մըն է. Բ. Դուռը կըսէ թէ «տարի» բառը, երբ կը գործածուի պատերազմական տուգանաց հաշւոյն համար, կը նշանակէ օսմ. ելմըտական տարին, որ կը սկսի մարտ 1-ին և կը վերջանայ փետրուարին (Հ. Տ.)։ Ռուս կառավարութիւնը կը պնդէ թէ «տարի» բառն, երբ խընդիրը պատերազմական տուգանաց վրայ է, կը նշանակէ ռուսաց պաշտօնական տարին, որ կը սկսի յունուար 1-ին (Հ. Տ.)։ Այս կէտը յարուցանողը Ռուսիան է, նախորդ տարիէն ըստ կարելոյն մեծագումար պահանջք մը ցոյց տալու համար։ Կերևի թէ Բ. Դրան և դեսպանատան միջև կարգադրուած էր որ «վերջին տարւոյն» պահանջից գումարը վճարուի Պառօն դը Հիրշէ առնուելիք գումարէն։ Արդ, եթէ տարին յունուարէ դեկտեմբեր հաշւուի, Ռուսիոյ պահանջքը 250,000 ոսկւոյ կը բարձրանայ, մինչդեռ եթէ մարտէն փետրվար հաշւուի, գրեթէ 80,000 ոսկի պակաս վճարել կըլլայ, վասն զի յունուար և փետրուար ամսոց մէջ նոյնքան գումար մը վճարուած է արդէն. Բ. Դուռը կըսէ թէ այդ վճարմունք վերջին տարւոյն կը պատկանին, մինչդեռ դեսպանատունը կը պնդէ թէ ընթացիկ տարւոյն կը պատկանին որ, ըստ իր հաշւոյն, սկսած է յունուար 1-էն (Հ. Տ.)։ Խնդրոյն հիմը սա է թէ Ռուսիա 250,000 օսմ. ոսկի թէ ոչ 175,000 ոսկի պիտի ստանայ Պ. տը Հիրշի կողմէ վճարելի գումարին մէջէն։ Այս է ահա առաջին խնդիրն։ Իսկ երկրորդը պարզապէս դրօշմի խնդիր մըն է։ Երբ Բ. Դուռը վճարեց առաջին 50,000 ոսկին ի հաշիւ ռուս հպատակաց վնասուց, դեսպանատունը ստացագրոյն վրա 20 փարայի դրօշմ փակցուց, փոխանակ հարիւրին կէսի օրինական դրօշմին։ Այս անկանոնութիւն չը դիտուեցաւ և Օսմ. Պանքան տարբերութիւնը վճարեց թողեալ հասութից վարչութեան։ Այժմ պանքան կը պահանջէ որ ետ տրուի այդ տարբերութիւնը և չուզեր ընել նոր վճարումն, որուն գումարը վար դրած է և չը պիտի տայ մինչև որ կանոնական դրօշմը չը փակցուի ստացագրոյն վրայ»։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Բերլինից հեռագրում են, որ կոմս Վալդէրզէ՝ Էլզաս-Լօթարինգիայի փոխարքայ է նշանակվելու։

—Գերմանական լրագիրները քննելով իշխան Բիսմարկի վերջին ճառը, այն միտքն են յայտնում, որ նա մտադրութիւն ունի սահմանափակել իր գործունէութեան սահմանները և բաւականանալ արտաքին քաղաքականութեան գործերով։

—Բէլգրադից հեռագրում են, որ իբրև թէ Միլան հրաժարվել է Կօբուրգեան պրինցի առաջարկած տեսակցութիւնից։ Այդ լուրին աւելացնում են և այն, որ Կօբուրգեան պրինցը սաստիկ վիրաւորված է Միլանի այդ վարմունքից։

—Փարիզից եկած վերջին տեղեկութիւնները համոզում են, որ գեներալ Բուլանժէ դատի կենթարկվի և մինչև անգամ նրա դէմ արտասովոր խիստ միջոցներ ձեռք կառնվեն։

—Վիէննայի մի քանի լրագիրներ հերքում են այն լուրը, որ իբրև թէ մայիսին Ֆրանց-Յօվսէփ կայսրը Բերլին պիտի գնայ՝ Վիլհելմ կայսրի հետ տեսնվելու համար, յայտնելով որ կայսրը Բերլին չի գնայ մինչև որ չանցնի սուգի վեց ամիսը։ Յայտնի է, որ Ռուդոլֆ իշխանի մահվան պատճառով է այդ սուգը։

—Միլան մի մասնաւոր խօսակցութեան մէջ յայտնել է, որ այս ամառվայ վերջերում Ալէքսանդր մանուկ թագաւորը կայցելէ Վիէննա քաղաքը։

—Փարիզի «Gil-Blas» լրագիրը հաղորդում է, որ Փարիզի ուսանողները համակրական ցոյցեր արեցին գերմանական բէյխստագի նախկին պատգամաւոր Անտուանին։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վիէննացիք շատ են սիրում հանաքներ անել։ Մի օտարական նստած լինելով Վիէննայի թատրոններից մինում, դիմում է իր հարևան վիէննացուն և հարցնում է նրան։

—Ով է այդ չորացած, կմախք դարձած մարդը լօժայում....

—Դա պրինց Լուդվիգն է, խորհրդաւոր կերպով պատասխանում է սրամիտ վիէննացին.... Նա, ինչպէս տեսնում էք, վաղուց է արդէն որ վախճանվել է, բայց ոչ ոք չէ վստահանում նրան այդ ասել։

* * *

Մի գիւղացի կարագ էր հայթայթում քաղաքի մի հացթուխին։ Մի օր հացթուխը կշռում է բերած կարագը և նկատում է, որ 8 ֆունտի տեղ միայն 7 ֆունտ կարագ կայ.... Վրդովված հացթուխը յանդիմանութիւն է անում գիւղացուն այդ խաբերայութեան համար։

—Մի բարկացէք, սառնասիրտ կերպով պատասխանում է կարագ ծախողը, շատ կարելի է, որ իմ բերած կարագի մէջ մի ֆունտ պակաս է.... Գիտէք, ես տանը թէև կշիռք ունեմ, բայց կշիռքի քարեր չունեմ, այլ կարագս կշռելու համար կշիռքի մի թասի վրա դնում եմ կարագս, իսկ միւսի վրա 8 ֆունտանոց հացը, որ ձեզանից եմ առնում.... Ինչպէս երևում է ձեր 8 ֆունտանոց հացն էլ միայն 7 ֆունտ է կշռում։

* * *

Լօնդօնում հիմնվեց մի նոր աղանդ։ Ժամասացութեան ժամանակ բոլոր ներկայ գտնված, մեծ մասամբ բանւոր դասակարգի ծխականները մի գլուխ ծխում են, ինքն քարոզիչն էլ ծխում է, այնպէս որ երբ ժամասացութիւնը վերջանում է՝ աղօթարանը լի է լինում ծխախոտի թանձր ծուխով։

* * *

Օրիորդ Կարօլինա Շուլցէ, որը նորերումս հիանալի կերպով բժշկականութեան դօկտորի հարցաքննութիւնը տուեց Փարիզի բժշկական ֆակուլտետում, և ստացաւ դօկտորի աստիճան, այս օրերս կարդաց մի հրապարակական դասախօսութիւն Պասիի մէջ։ Դասախօսութեան առարկան էր՝ կնոջ կոչումը բժշկականութեան մէջ։ Օրիորդն ասում է, որ կին-բժիշկը չը պէտք է խուսափի հարկաւոր ժամանակ և հիւանդ տղամարդկանց բժշկելուց և օրինակներ է բերում, երբ պատերազմի ժամանակ կին-բժիշկները բժշկական օգնութիւն էին հասցնում հիւանդ և վիրաւորված զինւորներին։ Ապա օրիորդը խօսեց և այն հարցի մասին թէ կանայք, բժիշկ դառնալով, նոյնքան ընդունակ կարող են լինել ամուսնական կեանքին, որքան և միւս կանայք։ Միթէ քիչ տղամարդիկ կան, հարցնում է դասախօսը, որոնք համ բժիշկներ են, համ պսակված լինելով, բաղդաւոր են իրանց ամուսնական կեանքի մէջ, համ էլ ժամանակ են գտնում այլ և այլ քաղաքական և հասարակական հարցերով զբաղվելու։ Դասախօսութեան վերջում օրիորդը դիմելով մայրերին՝ յորդորում է նրանց տալ իրանց աղջիկներին լուրջ ուսում և հիմնաւոր կրթութիւն, որպէս զի կանայք ձգտեն բարձրագոյն ուսման։ «Կինը, վերջացրեց դասախօս օրիորդը, կարող է ուսում առնել և ընդունել բարձրագոյն ուսման ամեն տեսակ հմտութիւններ, առանց կորցնելու այն մարդու սէրը, հաւատարմութիւնը և յարգանքը, որին նա շնորհել է իր սիրտը և ձեռքը»։

„ՄՇԱԿԻ" ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

ԲԷԼԳՐԱԴ, 24 մարտի։ Ազատամիտ կուսակցութեան բոլոր ժողովներում, որոնք կայացել են թէ Բէլգրադում և թէ գաւառներում, ընդունված են որոշումներ, որոնց նպատակն է խնդրել կառավարութեան՝ վերադարձնել Միքայէլ միտրոպօլիտին իր աթոռը։ Այստեղ այն կարծիքի են, որ եկեղեցական հարցը դիմադրական կուսակցութեան ձեռքում կը ծառայէ որպէս մի զօրեղ միջոց սկուպշչինայի առաջիկայ ընտրութիւնների ժամանակ այժմեան մինիստրութեան դէմ ագիտացիա վարելու համար։

ՀՌՈՄ, 25 մարտի։ Կրիսպի հաստատեց սենատում Աբիսինիայից ստացված վերջին լուրերի ստուգութիւնը և նկատեց որ թէև այնտեղի իրերի դրութիւնը Իտալիայի գործունէութեան համար գրաւիչ կերպարանք է ներկայացնում, սակայն կառավարութիւնը իրան իրաւունք է վերապահում օգտվել այդ նպաստող հանգամանքներից իր հայեցողութեան համեմատ։

ԲԷԼԳՐԱԴ, 25 մարտի։ Ցանկով յայտնեց իր բարեկամներին, որ շուտով Բօլգարիան կը ստանայ մի նոր իշխան և մի նոր ազգասիրական կառավարութիւն։

ՓԱՐԻԶ, 25 մարտի։ Դատարանը այսօր վճիռ կայացրեց հայրենասէրների միութեան գործի մասին. բոլոր մեղադրվողները արդարացրած են գաղտնի ընկերութեան պատկանելու մեղադրանքի կողմից. բայց նրանցից իւրաքանչիւրը ենթարկված է 100 Ֆր. տուգանքի այն պատճառով, որ նրանք մասնակցել են կառավարութիւնից չը թոյլատրված ընկերութեանը. նրանց վրա է դըրած և դատաստանական ծախսը։ Այդ վճիռը ողջունվեց «կեցցէ միութիւնը, կեցցէ Բուլանժէ, կեցցէ Դերուլէդ» աղաղակներով։

ԲՈՒԽԱՐԱ, 25 մարտի։ Այսօր Թուրքեստանի գեներալ-նահանգապետը վերադարձաւ Կարկից, որտեղ ցուցմունքներ է տուել ռուսաց գաղթականութիւն հաստատելու մասին և աջակցութիւն է ցոյց տուել տեղական չերամապահութիւնը զարգացնելու գործին։ Բուխարայից անցնելու ժամանակ, գեներալ-նահանգապետին կայարանում դիմաւորեցին էմիրի աստիճանաւորները, Բուխարայի զօրքը՝ թնդանօթաձգութեամբ, և ռուս գաղթականները, որոնք ներկայացրին աղ ու հաց։ Էմիրի շինած հիւրանոցը, կայարանի շինութիւնները, փօստային գրասենեակը և դեսպանատան շինութեան տեղը այցելելուց յետոյ, գեներալ Ռօզէնբախ ուղևորվեց դէպի Սամարկանդ։

ԿԱՆՆ, 26 մարտի։ Այստեղ հասաւ Մեծ իշխան Միխայիլ Նիկօլաեվիչ։

ՓԱՐԻԶ, 26 մարտի։ Մինիստրների խորհուրդը վճռեց սենատից բարձրագոյն դատարան կազմելու որոշումը երկուշաբթի օր ներկայացնել սենատին։ Այդ որոշման համաձայն բարձրագոյն դատարանի դատին պէտք է ենթարկվեն Բուլանժէ և առհասարակ նրանք, որոնք մեղաւոր կը ճանաչվեն քննութեամբ։ Այսօր Բէլվիլում տեղի ունեցաւ բանկէտ՝ որին մասնակցում էին 1,000

հոգի: Սենատոր Նակէ կարդաց Բուլանժէի ճառը:

ՀՌՈՄ, 26: մարտի Անկասկածելի է որ իտալացիները տիրել են Ասմարը և Կէրէնը: Մասսովայի բերդապահ զօրքը կը զօրեղացնվի մի քանի զօրաբաժիններով: Մէնելիկի ձգտումը՝ Աբիսսինիայի գահի վրա նստելու՝ իտալիայի կողմից եռանդուն աջակցութիւն է գտնում:

ԶԱՐԶՈՒ, 26 մարտի: Կարկից գեներալ-ադիւտանդ Բօզէնբախի վերադարձը պէտք է համարել նշան այն բանի, որ աւդանական թուրքեստանում գործերի դրութիւնը խաղաղ է. էմիր Աբդուրահման-խանը շատ շուտով պէտք է վերադառնայ Կաբուլ:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 27 մարտի: Այս օրերս հաղորդակցութեան ճանապարհների մինիստրը հիւանդացաւ թոքերի բորբոքումով: Այժմ նրա դրութիւնը փոքր ինչ լաւ է:—«Гражданинъ» լրագիրը հաղորդում է, որ անդրկովկասեան երկաթուղու տէրութեան յանձնելը արդէն վճռված է պետական խորհրդում:

ԲՈՒԽԱՐԷՍՏ, 27 մարտի: Մինիստրութեան կազմելը յանձնված է Լասկար Կատարջիին:

—

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՈՐՍԱ

Մարտի 24-ին

Լօնդօնի վրա 10 ֆունտ արժէ— . .	93	ր.	50	»
Բերլինի վրա 100 մարկ — . .	45	»	75	»
Փարիզի վրա 100 ֆրանկ — . .	36	»	97½	»
Ոսկի — արժէ — . .	7	»	44	»
Մաքսային կուպօններ — . .	148	»	50	»
Արծաթ — — — . .	1	»	12	»
Բորսային դիսկօնտներ — .	5¼ և 6½%			»
Պետակ. բանկ. 5% տոմս 1-ին շրջանի	99	»	—	»
— — — — 2-րդ —	99	»	37	»
— — — — 3-րդ —	99	»	—	»
— — — — 4-րդ —	99	»	—	»
— — — — 5-րդ —	99	»	—	»
— — — — 6-րդ —	99	»	—	»
Նոր 4%	84	»	12	»
Արևելեան 5% փոխառութ. 1-ին շրջ.	99	»	75	»
— — 2-րդ —	100	»	—	»
— — 3-րդ —	100	»	—	»
Ներքին 5% առաջին փոխառութ.	269	»	50	»
— երկրորդ —	243	»	—	»
5½% րէնտա.	102	»	—	»
Ոսկեայ րէնտա.	169	»	—	»
Նոր երկաթուղային րէնտա . . .	99	»	37	»
5% գրաւական թղթեր կալուած. փոխ. կրեդ. ընկ. մետ.	143	»	75	»
— — թղթադ. .	92	»	62	»
Գրաւ. թղ. Ազնւ. բանկի . . .	98	»	—	»
Գիւղական բանկի	102	»	—	»
5½% գրաւական թղթեր Խերսօնի կալուած. բանկի.	99	»	37	»
6% գրաւ. թղ. Խարկօվի կալ. բան.	101	»	37	»
— — Թիֆլիսի—27 և 43տ.	97	»	—	»
— —Քութայիսի-18 և 43տ.	97	»	75	»
Վոլժսկօ-Կամսկի բանկի ակցիաները	731	»	—	»
Ռուսաց երկաթուղիների գլխաւ. ընկ.	375	»	—	»
Րիբինսկ-Բօլօգօվի ընկ.	90	»	25	»
Ս. Պետերբուրգի քաղաքային օբլիգացիաներ	94	»	37	»
Մոսկվայի քաղաք. օբլիգացիաներ . .	93	»	25	»
Օդէսայի — — .	95	»	25	»
Թիֆլիսի քաղաք. կրեդ. ընկ. օբլ. .	83	»	—	»

Ս. Պետերբուրգի բորսայի տրամադրութիւնն հանդարտ է:

Խմբագիր-հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն Ն Ե Ր

БОЛЬШАЯ ПРЕДПРАЗДНИЧНАЯ

РАСПРОДАЖА

ՏՕՆԵՐԻՑ ԱՌԱՋ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ

կենտրօնական գալանտէրիական մագազինում Երևանեան հրապարակի վրա, տուն Զուբալօվի, Սէմինարիայի և Սկուէրի դիմաց:

Ամեն տեսակ գալանտէրիական, մօդային և տան տնտեսութեան առարկաներ. ձերմակեղէն, կօրսէտներ, ժէրսէ, գդեստներ, գուլպաներ (տղամարդկանց և կանանց): Ալբօմներ, նեսէսէրներ, կօսմէտիական միջոցներ, մէլխիօրի և բրօնզեայ իրեր, լամպաներ, ամանեղէններ, երեխաների խաղալիքներ և այլն: 2—6

ՆՈՐ ԴԱՇՆԱՄՈՒՐՆԵՐ

(Պիանինօ)

Ամերիկական տեսակի, վարձով են տրվում և ծախվում են գործարանական գնով, Կօպպի դաշնամուրի գործարանում, Միքայէլեան փողոց, № 132. 5—5

Լոյս տեսաւ մամուլի տակից և վաճառվում է կենտրօնական և կովկասեան գրավաճառանոցներում

„ԲՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ“

Բարի՛ի արհեստագիտական արքունի ճեմարանի իտալական գրականութեան պրօֆէսօր Անդրէաս Գաբրիէլլի յօյսերն ու բաղձանքները: Թարգմանեց Գրիգոր Շահբուդաղեանց.

Գինն է 60 կոպ. 3—3

ՇԵՐԱՄԻ ՍԵՐՄ

Ֆրանսիայի դեղին և սպիտակ շերամի ամենալաւ ցեղից պատրաստած ունեմ Պաստեօրի մեթօդով: Ֆունտը 60 րուբլի, 5 մսխալը՝ 3 րուբլի 50 կոպ., ճանապարհածախսով:

Հասցէն՝ Туапсе, Черноморскій округъ, Варваринская Сельско-Хозяйственная школа, Леону Степанянцу. 14—15

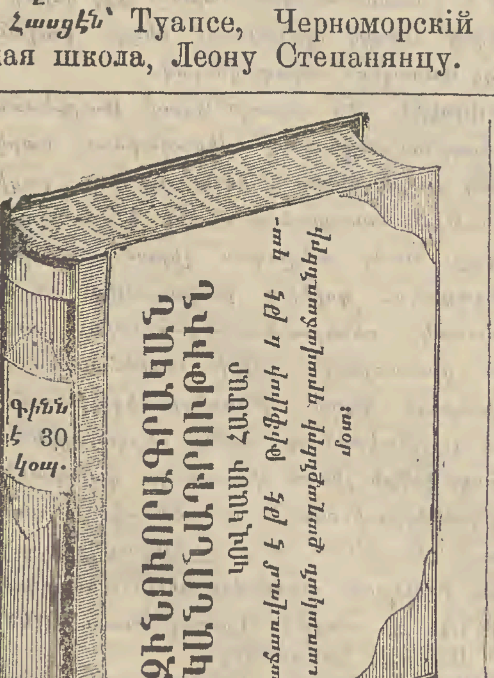

Въ редакціи газеты „МШАКЪ“ продаются слѣдующія брошюры: 1) „Экономич. Положеніе Турецкихъ Армянъ“, публич. лекція Д—ра Г. Арцруни, перев. съ арм. А. Аракелянца. Цѣна 25 к. 2) Die Oekonomische Lage der Armenier in der Türkei, ein öffentl. Vortrag von Dr. Grigor Arzruni, übersetzt von A. Amirchanjanz. Preis 25 k. 3) Die Hungersnoth in Türkisch-Armenien, ein Vortrag von Dr. Grigor Arzruni, übersetzt von Amirchanjanz. Preis 20 kop.

Иногородные, желающіе получить брошюры, благоволятъ присылать по 30 коп. почтовыми марками, за каждую брошюру.

Адресъ. Тифлисъ, Редакція „Мшакъ“, или Tiflis, Redaction „Mschak“. (Ե)

BATEAUX A VAPEUR FRANCAIS N. PAQUET ET COM.

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ն. ՊԱԿԷ ԵՒ ԸՆԿ.

կանոնաւոր և ուղղակի երթևեկութիւն ՄԱՐՍԷԼԻ և ԲԱԹՈՒՄԻ մէջ և փոխադարձ

Հինգշաբթի, մարտի 30-ին, ԱՆԱՏՕԼԻԱ (ANATOILIE) շոգենաւը, նաւապետ ԲՕՇԷԼ (BOSCHEL) դուրս կը գնայ Բաթումից դէպի Տրապիզօն, Օրդու, Սամսօն, Կ. Պօլիս և Մարսէյլ: Տեղեկութիւնների մասին պէտք է դիմել ընկերութեան գործակալներին. Բաթումում Լէմօզլուի տան, Նաբերէժնայա, և Թիֆլիսում Նախկին Արծրունի գալլերէում, № 103. 2—2 (23—28)

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԻՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

(Կուկիա, Վօրօնցօվի արձանի հանդէպ)

Հիւանդներին ընդունում են ամեն օր

ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ

ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ—10—11 ժ. վիրաբուժական, (և ատամնացաւի), սիֆիլիսի և աչքի ց. բացի կիրակի:

ՌՈՒԴԿՕՎՍԿԻ—10—11 ժ. ներքին, երեխայոց և կանանց ց.
ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆՑ—11¼—12 ժ. կանանց և երեխայոց ց.
ԲԵՆԿԼԵՎՍԿԻ—11—12 ժ. ականջի, կոկորդի, քթի ց. և սիֆիլիսի:
ԱՐՏԵՄԻԵՎ—12—1 ժ. երեքշաբթի, ուրբաթ և կիւրակի, կանանց ց.
ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆՑ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց ց. բացի կիւրակի:

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ

ԳԱԴՕՄՍԿԻ—5—6½ ժ. կաշուի ցաւերի և սիֆիլիսի.
ՓՈՒՂԻՆԵԱՆ—5½—6½ ժ. ներքին, երեխայոց և ջղային ց. (էլեկտրոտերապիա):
ԲԵՆԿԼԵՎՍԿԻ—6½—7½ ժամ.

Հիւանդանոցումն է մանկաբարձուհիք Մօզեր և Երեանցեան:
Վճար—50 կ.: Համախորհրդի (կօնսիլիումի) համար փոխադարձ համաձայնութեամբ:

Հիւանդանոցի վերատեսուչ ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ

ՊՐՕՎԻԶՕՐ **Ա. ՇՏԷԽԷՐԻ** ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

ԱՏԱՄՆԵՐԻ ՑԱՒԻ ԵՒ ՓՉԱՆԱԼՈՒ ԴԷՄ

ՊՕԴՕԼԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԴԵՂ ԿԱԹԻԼՆԵՐ 50 ԿՈՊ.
ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԿՕԿԱՑԻՆԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱՑԻՆ ԷԼԻԿՍԻՐ 80 ԿՈՊ.
ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԱՏԱՄՆԱՑԻՆ ՓՈՇԻ 30 ԿՈՊ.

Зубныя капли коп. 50. Зубной порошокъ коп. 30. Зубной эликсиръ коп. 80. А. ШТЕХЕРЪ

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՀԵՍՏ. ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ՝ կովկասեան դեղավաճառատան, և պ. պ. Շահպարոնեանցի, Մակկէրի, Սէնչիկօվսկու և Ազմուբօվի դեղատներում. ԲԱԳՈՒԻ մէջ, Բէկկէրի մօտ, ՔՈՒԹԱՅԻՍՈՒՄ՝ կօկօչեվի մօտ, ՍՏԱՎՐՕՊՕԼՈՒՄ, Բրօխնօցկու մօտ և ԵԿԱԵՐԻՆՕԴԱՐՈՒՄ: 6—52 (Հ.)

1839 Г. 50-ЫЙ ЮБИЛЕЙНЫЙ ГОДЪ 1889 Г.
МУЗЫКАЛЬНАГО ЖУРНАЛА

„НУВЕЛЛИСТЪ“

Въ наступающемъ 1889 году «НУВЕЛЛИСТЪ» кончаетъ первое, полувѣковое свое существованіе. Пользуемся этимъ случаемъ, чтобы выразить нашу глубокую благодарность: музыкальнымъ дѣятелямъ, какъ отечественнымъ, такъ и иностраннымъ, помогавшимъ намъ вести наше изданіе, и публикѣ, сочувствіе и поддержка которой давала намъ возможность элужить высокой задачѣ, полвѣка назадъ ставшей девизомъ «НУВЕЛЛИСТА».

Оглядываясь на тяжелое прошлое, пережитое нажимъ журналомъ, мы не безъ гордости высказать можемъ, что силы и энергія потраченныя редакціею на неустанное, полувѣковое веденіе своей нелегкой работы, нашли себѣ достойную оцѣнку въ средѣ русскаго общества и въ средѣ русской семьи по преимуществу. Предоставленные самимъ себѣ и никогда не пользуясь, ни прямо, ни косвенно, посторонними субсидіями, мы черпали—и духовныя и матерьяльныя средства для веденіи журнала только въ общественномъ сочувствіи нашему дѣлу. Это дорогое намъ сочувствіе нынѣ и возлагаетъ на насъ обязательство, продолжать наше изданіе и, по мѣрѣ возможности, его совершенствовать.

Желая достойнымъ образомъ ознаменовать окончаніе перваго полувѣка существованія «НУВЕЛЛИСТА», редакція рѣшила дать въ этомъ юбилейномъ году цѣлый рядъ пьесъ выдающихся композиторовъ, какъ русскихъ, такъ и иностранныхъ, написанныхъ исключительно для юбилейнаго года «Нувеллиста».

Въ юбилейномъ году будутъ помѣщены сочиненія, между прочимъ, слѣдующихъ музыкальныхъ авторовъ: Рубинштейна, Чайковскаго, А. Н. Сѣрова («Ноктюрнъ» принесенный въ даръ редакціи «Нувеллиста» для юбилейнаго года, сестрою композитора), Направника, Иванова, Соловьева, Дюбюка, Главача, Бориса Шель, Зике, Мамарова, Капри, Тивольскаго, Малашкина, Лишина (посмертное сочиненіе), Гуно, Сенъ-Санса, Массенэ, Годара, Рейнеке, Шарвенка, Мошковскаго, Штрауса и мног. друг.

«МУЗЫКАЛЬНО-ТЕАТРАЛЬНАЯ ГАЗЕТА»

будетъ выходить въ продолженіи музыкальнаго сезона—въ январѣ, февралѣ, мартѣ, апрѣлѣ, сентябрѣ, октябрѣ, ноябрѣ и декабрѣ.

ПРЕМІЯ ЮБИЛЕЙНАГО ГОДА.

Эта премія будетъ состоять изъ больщого художественнаго альбома, въ которомъ будутъ помѣщены автографы знаменитыхъ музыкантовъ, наброски извѣстныхъ художниковъ и портреты выдающихся музыкальн. дѣятелей.

Въ портфелѣ редакціи находятся между прочими письма, манускрипты, записки и пр. нижеслѣдующихъ музыкальныхъ дѣятелей: Русскихъ: Алябьева, Балакирева, Бахметева, Булахова, Варламова, Глинки, Гурилева, Гензельта, Даргомыжскаго, Дюбюка, Давыдова, Дрейшока, Монюшко, Мусоргскаго, Контскаго, Направника, Рубинштейна, Сѣрова, Чайковскаго, Улыбышева и друг. Иностранныхъ: Беріо, Блуменгаля, Ш. Велле, Вьегана, Горіа, Гуммеля-Делера, Гордиджіани, С. Геллера, К. Майера, Мендельсона-Бартольди, Куллака, Листа, Кл. Шуманъ, Роберта Шумана, Серве, Пансерона, Фегиса, Фильда, Эрнста и друг.

Несмогря на большія затраты на изданіе альбома, въ Юбилейный годъ редакція не увеличиваетъ цѣну.

Подписная цѣна 5 руб., съ доставкою и пересылкою 6 руб. подписка принимается: Въ С.-Петербургѣ, вь главной конторѣ «Нувеллиста» при музык. торговлѣ М. БЕРНАРТА, Невскій пр. № 64, уголъ Караванной ул.. противъ Аничкина дворца. Въ Москвѣ, въ муз. магазинѣ П. И. ЮРГЕНСОНА. 3—3

Дозволено цензурою, Тифлисъ 27 Марта 1889 г.

Типографія Канцеляріи Главнонач. Гражд. час. на Кавк., Лорисъ-Меликовск. ул. д. каз.